

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету

_____ 2020 року,

протокол № _____

Перший проректор

Олег ОМЕЛЬЧУК

_____ (підпис)

_____ (ім'я, прізвище)

_____ 2020 року

м.п.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«ФІНАНСОВИЙ РИНОК»

для підготовки на першому освітньому рівні

здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра

за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування

галузі знань 07 Управління та адміністрування

м. Хмельницький
2020

ЗМІСТ

		Стор.
1.	Опис навчальної дисципліни	3
2.	Заплановані результати навчання	4
3.	Програма навчальної дисципліни	7
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	12
	4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	12
	4.2. Аудиторні заняття	12
	4.3. Самостійна робота студентів	12
5.	Методи навчання та контролю	13
6.	Схема нарахування балів	13
7.	Рекомендовані джерела	14
	7.1. Нормативно-правові акти	14
	7.2. Основні джерела	15
	7.3. Допоміжні джерела	15
8.	Інтернет-ресурси	17

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	–	07 Управління та адміністрування
2. Код і назва напрямку підготовки	–	072 Фінанси, банківська справа та страхування
3. Назва спеціалізації	–	спеціалізація не передбачена
4. Назва дисципліни	–	Фінансовий ринок
5. Тип дисципліни	–	обов'язкова
6. Код дисципліни	–	ППО 20
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	перший освітній рівень
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	бакалавр
9. Курс / рік навчання	–	четвертий
10. Семестр	–	перший
11. Обсяг вивчення дисципліни:		
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	–	4,0 / 120
2) денна форма навчання:		
аудиторні заняття (годин)	–	54
% від загального обсягу лекційні заняття (годин)	–	45,0
% від обсягу аудиторних годин	–	36
66,7	–	
семінарські заняття (годин)	–	18
% від обсягу аудиторних годин	–	33,3
самостійна робота (годин)	–	66
% від загального обсягу тижневих годин:	–	55,0
аудиторних занять	–	3,0
самостійної роботи	–	
3) заочна форма навчання:		не передбачено
аудиторні заняття (годин)	–	
% від загального обсягу лекційні заняття (годин)	–	
% від обсягу аудиторних годин	–	
семінарські заняття (годин)	–	
% від обсягу аудиторних годин	–	
самостійна робота (годин)	–	
% від загального обсягу тижневих годин:	–	
аудиторних занять	–	
самостійної роботи	–	
12. Форма семестрового контролю	–	залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:		
1) попередні дисципліни	–	ППО 3 Фінанси, ППО 10 Фінансове право
ППО 7 Міжнародні економічні відносини
ППВ 2.1 Міжнародні фінансові організації
ППВ 2.2 Міжнародні валютно-кредитні відносини
ППВ 2.3 Фінансові та кредитні системи зарубіжних країн
2) супутні дисципліни	–	ППО 18 Банківська система
ППО 19 Бюджетна система
ППВ 10.1 Фінанси країн ЄС
3) наступні дисципліни	–	ППО 21 Інвестування, А1 Атестація

2. Заплановані результати навчання

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:	
Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	<p>Загальні компетентності</p> <p>ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК05. Навички використання інформаційних систем і комунікаційних технологій. ЗК 06. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК 07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел ЗК 11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності)</p> <p>Спеціальні компетентності</p> <p>СК 02. Розуміння особливостей функціонування сучасних національних фінансових систем зарубіжних країн та їх структури. СК 03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (банківської системи) СК 05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку. СК 07. Здатність складати й аналізувати фінансову звітність. СК 11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.</p>
Результати навчання	<p>ПР 04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування ПР 05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. фінансових ринків) ПР 07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування. ПР 10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем. ПР 16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати. ПР 18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні. ПР 19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань. ПР 20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.</p>
1. Знання	

<i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>	
1.1)	визначати сутність та призначення фінансового ринку;
1.2)	розуміти інституційну та сегментарну структуру фінансового ринку;
1.3)	знати економічну сутність і визначення фінансових інструментів, фінансових активів;
1.4)	називати закони, що регулюють функціонування фінансового ринку;
1.5)	окреслювати теоретичні основи організації фінансового ринку;
2. Розуміння	
<i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>	
2.1)	пояснювати зміст портфельних теорій та їх використання на фінансовому ринку;
2.2)	описувати особливості організації кредитного ринку;
2.3)	виділяти фінансові інструменти валютного, кредитного та фондового ринків;
2.4)	описувати моделі розвитку фінансового ринку в Україні;
2.5)	робити висновки про закономірності і принципи розвитку фінансового ринку.
3. Застосування знань	
<i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>	
3.1)	застосовувати базові знання із правової основи діяльності фінансового ринку;
3.2)	виконувати необхідні аналітичні розрахунки оцінювання фінансових інструментів;
3.3)	визначити фондові індекси та рейтинги Oferentiv fінансового ринку;
3.4)	застосовувати на практиці теоретичні знання оцінки ефективності фінансових інструментів та особливостей їх обігу на фінансовому ринку;
3.5)	формулювати категоріальний апарат портфельних теорій з метою його застосування в науковому дискурсі.
4. Аналіз	
<i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>	
4.1)	аналізувати вплив державного регулювання на фінансовий ринок;
4.2)	визначати потреби споживачів у конкретних ситуаціях та можливості задоволення цих потреб різними видами фінансових активів;
4.3)	виділяти основні напрями державної політики в галузі регулювання фінансового ринку;
4.4)	досліджувати механізми перерозподілу капіталу між Oferentami за допомогою посередників на основі попиту й пропозиції;
4.5)	пропонувати види, форми та методи регулювання діяльності окремих інститутів на фінансовому ринку.
5. Синтез	
<i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>	
5.1)	аргументувати особливості взаємозв'язку і взаємозалежності між сегментами фінансового ринку;
5.2)	пояснювати сутність та призначення фінансового ринку;
5.3)	формулювати особливості функціонування кредитного, валютного та фондового ринку;
5.4)	встановлювати фактори, що впливають на ефективність та ризиковість функціонування різних сегментів фінансового ринку;
5.5)	упорядковувати адміністративні важелі державного впливу на фінансовий ринок;

6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>	
6.1)	оцінювати засади побудови фінансового ринку як цілісного механізму перерозподілу ресурсів між державою, юридичними та фізичними особами;
6.2)	аргументувати роль фінансового ринку в розвитку економіки України;
6.3)	встановлювати основи організації та діяльності окремих видів фінансових посередників на фінансового ринку;
6.4)	робити висновки про основні напрями державної політики в галузі регулювання фінансових відносин, які виникають на фінансовому ринку;
6.5)	пояснювати необхідність та причини втручання держави в розвиток фінансового ринку.
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>	
7.1)	формулювати навички порівняльного аналізу фінансових активів та визначення конкурентних переваг і недоліків окремих їх видів;
7.2)	будувати систему організаційного забезпечення фінансового ринку в сучасних умовах розвитку економіки України;
7.3)	модельовати вплив інфляції, валютного курсу та інших ризикових факторів на ефективність функціонування фінансового ринку ;
7.4)	пропонувати оптимальні методи страхування ризику операцій з фінансовими активами на фінансовому ринку;
7.5)	сформулювати практичні навички та вміння щодо проведення операцій на фінансовому ринку та ефективного управління капіталом.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Фінансовий ринок: сутність, функції та роль в економіці

Передумови виникнення фінансового ринку. Рух фінансових потоків в економіці. Попит і пропозиція фінансових ресурсів. Структура фінансового ринку. Роль та функції фінансового ринку. Перетворення тимчасово вільних фінансових ресурсів інвестиції та інші форми фінансування, кредитування і страхування. Сегментація фінансового ринку за видами фінансових активів, за періодом обертання фінансових активів, за організаційними формами функціонування. Первинний і вторинний фінансовий ринок

Склад суб'єктів фінансового ринку. Класифікація суб'єктів фінансового ринку: продавці та покупці фінансових активів, фінансові посередники, інститути інфраструктури фінансового ринку. Продавці та покупці на ринку позикових капіталів на ринку цінних паперів, на валютному ринку, на ринку золота. Професійні учасники фінансового ринку як особлива група фінансових посередників. Функції фінансових посередників. Моделі фінансового ринку. Особливості функціонування європейської, американської та змішаної моделей фінансового ринку.

Фінансовий ринок як спосіб інвестування тимчасово вільних засобів. Основні мотиви заощаджень кредиторів. Характеристика фінансового ринку України. Приоритетні напрямки розвитку вітчизняного фінансового ринку.

Тема 2. Регулювання фінансового ринку

Сутність і необхідність регулювання фінансового ринку. Мета та цілі регулювання фінансового ринку. Принципи регулювання фінансового ринку та необхідність їх дотримання. Основні напрями регулювання фінансового ринку та його сегментів. Рівні та форми регулювання фінансового ринку. Основні проблеми та напрями вдосконалення державного регулювання ринку фінансових послуг в Україні.

Моделі регулювання фінансового ринку. Секторна модель регулювання фінансового ринку та її поширення в практичній діяльності. Модель регулювання фінансового ринку за завдання та особливості розподілу обов'язків органів регулювання. Організація системи регулювання діяльності суб'єктів фінансового ринку за моделлю єдиного регулятора.

Державне регулювання фінансового ринку: сутність і необхідність. Зовнішнє та внутрішнє державне регулювання фінансового ринку. Загальнонаціональні регуляторні інституції на фінансовому ринку. Склад і характеристика спеціальних регуляторних інституції фінансового ринку.

Методи державного регулювання фінансового ринку. Методи прямого державного регулювання фінансового ринку: законодавче забезпечення, державна реєстрація, ліцензування, інформаційне забезпечення, нагляд. Непрямі (економічні) методи регулювання фінансового ринку. Важелі (способи) непрямого впливу на функціонування фінансового ринку: податкова політика, монетарна політика, боргова політика. Саморегулювальні організації на фінансовому ринку: їх цілі, склад та компетенції.

Тема 3. Фінансові інструменти

Сутність фінансових інструментів, їх роль і значення на фінансовому ринку. Класифікація фінансових інструментів та їх різновиди. Фінансові інструменти кредитного ринку, фондового ринку, валютного ринку. Особливості первинних і похідних фінансових інструментів. Фінансові інструменти та фінансові активи на фінансовому ринку. Основні фінансові інструменти валютного, страхового ринку та ринку золота (та інших цінних металів). Інструменти міжнародного фінансового ринку, особливості їх організації.

Характеристик фінансових інструментів. Період обігу фінансових інструментів. Податковий статус фінансових інструментів та його значення для емітентів. Поворотність і подільність фінансових інструментів. Конвертованість фінансових інструментів. Ліквідність фінансових інструментів. Дохідність фінансових інструментів та порядок її визначення. Ризик овість фінансових інструментів.

Оцінка фінансових інструментів: сутність і необхідність. Поняття внутрішньої вартості фінансових інструментів. Етапи визначення внутрішньої вартості фінансових інструментів. Ставка дисконтування. Реальна дохідність фінансових інструментів. Оцінка ліквідності фінансових інструментів за рівнем фінансових втрат і витрат. Премія за ліквідність. Високоліквідні та низько ліквідні фінансові інструменти. Оцінка ризику фінансових інструментів. Дисперсія дохідності фінансових інструментів. Премія за ризик фінансового інструмента.

Тема 4. Основи портфельної теорії

Сутність портфеля фінансових інструментів та основні його параметри. Величина та структура портфеля фінансових інструментів. Ринковий портфель фінансових інструментів. Ефективний портфель фінансових інструментів. Правила оптимізації портфеля фінансових інструментів.

Портфельна теорія. Еволюція сучасної портфельної теорії, основні етапи розвитку. Гіпотеза ефективного ринку. Гіпотеза фрактального ринку. Принципи гіпотези фрактальності ринку: ліквідність, фрактальність, періодичність інвестиційних стратегій. Теорія рефлексивності Дж Сороса, теорія хаосу, теорія Еліота.

Оцінка характеристик портфеля фінансових інструментів. Диверсифікація ризику портфеля фінансових інструментів. Диверсифікований та систематичний ризик портфеля фінансових інструментів. Очікувана дохідність портфеля фінансових інструментів та її визначення. Коваріація та її застосування у формуванні ефективного портфеля фінансових інструментів. Позитивна та негативна коваріація портфеля фінансових інструментів. Модель оцінки капітальних активів У. Шарпа (CAPM). Модель арбітражного ціноутворення С. Росса. Прогнозування розвитку фінансового ринку на основі теорії Доу. Теорія змінної середньої у системі прогнозного апарату технічного аналізу. Основні принципи на, яких базується ця теорія.

Метод фундаментального аналізу. Класифікація факторів, що впливають на динаміку кон'юнктури фінансового ринку на основі фундаментального аналізу. Основні методи прогнозування кон'юнктури фінансового ринку на основі фундаментального аналізу.

Тема 5. Організація діяльності на кредитному ринку

Кредитний ринок як сегментарна складова фінансового ринку. Класифікація позик на кредитному ринку. Учасники кредитного ринку та їх функції. Банківські установи на кредитному ринку та особливості їх діяльності. Банківський кредит. Грошова позика та її форми. Принципи банківського кредитування. Види банківських кредитів. Середньо- та довгострокове фінансування (кредитне) через посередників. Позики фізичним особам. Споживчий кредит. Іпотечний кредит. Позики на будівництво та придбання житла. Інвестиційний кредит. Позики під боргові зобов'язання, які надаються виробничим компаніям. Лізинг к різновид кредитних операцій.

Кредитні спілки як суб'єкти кредитного ринку: особливості створення та діяльності. Ломбардна діяльність на кредитному ринку. Фінансові та супутні послуги ломбардів. Фінансові компанії та їх діяльність на кредитному ринку. Юридичні особи публічного права та інші суб'єкти кредитного ринку.

Тема 6. Інструменти кредитного ринку

Характеристика кредитних грошей. Банкноти, чеки та векселі на кредитному ринку. Електронні гроші на кредитному ринку: переваги та недоліки використання. Банківський акцепт і комерційні папери як інструменти кредитного ринку.

Цінні папери кредитного ринку. Ощадні (депозитні) сертифікати: переваги та недоліки використання на кредитному ринку. Депозитні сертифікати НБУ як монетарний інструмент на кредитному ринку. Іпотечні сертифікати, сертифікати участі. Сертифікати

фронду операцій з нерухомістю. Заставні цінні папери та їх необхідність використання на кредитному ринку.

Тема 7. Організація діяльності на валютному ринку

Сутність і необхідність валютного ринку. Основні та специфічні функції валютного ринку. Ринок «Форекс» як сегмент валютного ринку. Валютні цінності як засоби валютно-фінансових відносин. Основні, другорядні та екзотичні валюти на валютному ринку. Групи валютних цінностей в Україні за Класифікатором іноземних валют і банківських металів.

Валютне котирування та валютний курс. Види та функції валютних курсів. Методи валютного котирування. Пряме котирування, зворотне котирування та крос-курс. Валютна пара. Конвертованість валюти та її типи.

Учасники валютного ринку та їх функції. Банківські установи на валютному ринку. Валютна позиція банку: довга відкрита валютна позиція та коротка відкрита валютна позиція. роль Центрального банку на валютному ринку. Валютне регулювання та курсова політика Центрального банку. Система валютного регулювання в Україні, етапи її розвитку. Небанківські фінансові установи на валютному ринку. Українська міжбанківська валютна біржа. Валютний контроль і суб'єкти його здійснення.

Тема 8. Валютні операції та їх особливості

Валютні операції та порядок їх ліцензування. Індивідуальні та генеральні валютні ліцензії. Класифікація валютних операцій. Конверсійні валютні операції та їх різновиди. Інтервенційні валютні операції. Операції із залучення та розміщення валютних цінностей та їх класифікація. Неторгові валютні операції.

Валютні операції з негайною поставою та особливості їх здійснення. Касові конверсійні операції. Валютні операції сот. Строкові валютні операції та їх особливості. Форвардні валютні операції та їх види: угода аутрайт і угоди своп. Ф'ючерсні валютні операції та їх особливості. Валютні свопи та мета їх використання. Формування цін у форвардних контрактів. Форвардний курс. Форвардна маржа. Своп-курс.

Особливості операцій з банківськими металами. Види операцій з банківськими металами. Торгівля банківськими металами. Операції з готівковими банківськими металами. Операції з безготівковими банківськими металами. Переваги та недоліки операцій з банківськими металами.

Тема 9. Організація фондового ринку

Сутність, структура та принципи організації фондового ринку. Класифікація фондового ринку. Функції фондового ринку. Специфіка функціонування фондового ринку. Правові засади обігу цінних паперів в Україні. Економічна характеристика вітчизняного фондового ринку на сучасному етапі.

Біржовий ринок та його особливості. Фондова біржа як інститут фондового ринку. Функції фондової біржі. Порядок створення фондової біржі в Україні. Порядок торгів на фондових біржах. Поняття лістингу на фондовій біржі. Біржовий список. Групи цінних паперів біржового списку. Лістингові та позалістингові цінні папери. Біржова угода, біржові торги. Класифікація біржових угод. Особливості укладання касових і строкових біржових угод. Тверді, умовні та пролонговані біржові угоди. Різновиди пролонгованих біржових угод: репорт і депорт. Біржові угоди із заставою, угоди із премією, угоди стелаж, угоди без узгодженої ціни, угоди із зазначенням ціни. Поставки цінних паперів проти оплати. Класифікація біржових заявок: ринкова заявка, лімітна заявка, заявка «стоп». Поняття простого та подвійного аукціонів. Система котирування біржових курсів. Організація позабіржового ринку цінних паперів. Позабіржові угоди.

Котирування цінних паперів на фондовій біржі. Біржовий курс цінних паперів. Види котирування цінних паперів. Фіксингове котирування цінних паперів – простий аукціон. Спеціальне та нормальне фіксингове котирування на фондовій біржі. Мультифіксингове

(безперервне) котирування цінних паперів на фондовій біржі. Ціна відкриття, ціна закриття, найкраща ціна продавця, найкраща ціна покупця. Визначення біржового курсу цінного паперу.

Тема 10. Фінансові інструменти фондового ринку

Емісійна діяльність на фондовому ринку. Види обслуговування емісійних операцій по емісії цінних паперів на фондовому ринку. Поняття і види цінних паперів. Пайові, боргові та похідні цінні папери. Пайові цінні папери на фондовому ринку: акції, депозитарні розписки, інвестиційні сертифікати. Права власників простих акцій. Види цін на акції. Доходи акціонерів. Дохідність акцій. Порядок оцінювання простих акцій. Привілейовані акції. Ціна привілейованих акцій. Ринок депозитарних розписок. Учасники розміщення депозитарних розписок. Вигоди від розміщення депозитарних розписок.

Боргові цінні папери на фондовому ринку. Облігації, переваги їх емісії. Публічне і приватне розміщення облігацій. Класифікація облігацій. Ціни на облігації: номінальна, ринкова, викупна. Дохідність облігацій. Фактори впливу на ціну облігації. Дохідність облігацій: поточна дохідність, дохідність облігацій до погашення. Криві дохідності облігацій. Теорії часової залежності дохідності облігацій. Конвертовані облігації та їх переваги. Операції з облігаціями на фондовому ринку. Стратегія купівлі облігацій з нульовим купоном. Стратегія імунізації вкладень. Державні облігації: облігації внутрішньої державної позики та облігації зовнішньої державної позики. Муніципальні облігації в Україні. Єврооблігації та особливості їх розміщення. Переваги та недоліки емісії та обігу єврооблігацій.

Казначейські зобов'язання та їх різновиди. Короткострокові казначейські векселі. Середньострокові казначейські білети. Довгострокові казначейські зобов'язання (бонди). Фактори формування ринкової вартості казначейських зобов'язань. Дохідність державних казначейських зобов'язань в Україні.

Похідні цінні папери фондового ринку та їх різновиди. Форвардні контракти та особливості їх укладання. Хеджування як інструмент мінімізації ризику на фондовому ринку. Інструмент хеджування. Об'єкт хеджування. Довга і відкрита позиція за форвардним контрактом. Ф'ючерсні контракти та особливості їх виконання. Механізм укладання ф'ючерсних контрактів. Початкова маржа ф'ючерсних контрактів. Варіаційна маржа ф'ючерсних контрактів. Сутність опціонів як умовних вимог фондового ринку. Ціна виконання опціону. Строк погашення опціону. Різновиди опціонів: опціони колл, опціони пут, американський опціон, європейський опціон. Премія за опціоном. Внутрішня вартість опціону. Дохідність опціону. Опціонні стратегії: комбінації та спред.

Тема 11. Учасники фондового ринку

Загальна характеристика учасників фондового ринку. Класифікація учасників фондового ринку. Прямі учасники фондового ринку: емітенти та інвестори. Непрямі учасники фондового ринку: професійні та інфраструктурні учасники. Професійна діяльність на фондовому ринку, її види та характеристика. Засади та принципи діяльності торговців цінними паперами. Фінансові послуги з розміщення цінних паперів на ринку. Брокерська діяльність на фондовому ринку. Торгівля цінними паперами на фондовому ринку. Організація торгівлі на фондовому ринку.

Індивідуальні та інституційні інвестори на фондовому ринку. Класифікація інвесторів фондового ринку. Переваги та недоліки індивідуальних інвесторів фондового ринку. Переваги та недоліки інституційних інвесторів фондового ринку. Трейдери, на фондовому ринку. Інститути спільного інвестування на фондовому ринку. Пайовий інвестиційний фонд, корпоративний інвестиційний фонд. Відкриті, інтервальні та закриті інвестиційні фонди. Особливості створення та функціонування венчурних інвестиційних фондів. Диверсифіковані й не диверсифіковані інвестиційні фонди.

Професійні учасники фондового ринку: брокери, дилери, андеррайтери. Сутність і особливості брокерської діяльності на фондовому ринку. Переваги та недоліки здійснення операцій з цінними паперами через брокера. Діяльність брокера з управління цінними паперами. Особливості дилерської діяльності на фондовому ринку. Вимоги та обмеження щодо діяльності торгівців цінними паперами на фондовому ринку. Андеррайтери як професійні посередники фондового ринку. Основні функції адеррайтингу. Особливості діяльності адеррайтерів. Типи договорів з адеррайтером. Ціновий спред адеррайтера. Вимоги до фінансового стану торговців цінними паперами на фондовому ринку. Нормативи капіталу, ліквідності та інвестування для торговців цінними паперами. Компанії з управління активами та їх функції на фондовому ринку.

Інфраструктурні учасники фондового ринку. Сутність і необхідність депозитарної системи. Структура депозитарної системи України: нижній та верхній рівні. Види депозитарних операцій зберігача на фондовому ринку. Адміністративні, облікові та інформаційні депозитарні операції. Функції реєстраторів і зберігачів цінних паперів на фондовому ринку. Депозитарії цінних паперів: призначення та особливості діяльності. Національний депозитарій України. Розрахунково-клірингова діяльність депозитаріїв. Кліринг цінних паперів та його етапи. Квитування депозитарія. Види розрахункових операцій депозитарія. Неттінгові розрахунки депозитарія.

Тема 12. Фондові індекси та рейтинги

Індикатори фінансового ринку. Індексна оцінка фондового ринку. Фондовий індекс та його функції. Особливості прояву діагностичної, індикативної та спекулятивної функції фондового індексу. Характеристики фондового індексу. Параметри списку індексу (індексна корзина, лістинг індексу). Методи розрахунку фондових індексів. Прямий розрахунок фондового індексу. Індексний метод розрахунку.

Фондові індекси окремих ринків. Індекси фондового ринку США: Індекс S&P 500, Індекс NASDAQ. Індекси фондового ринку Великої Британії: індекси Financial Times (FT-SE 30, FT-SE 100) – сутність і особливості обчислення. Індекс Доу-Джонсона: переваги та недоліки, особливості розрахунку Індекси фондового ринку Німеччини: Індекс DAX-30, Індекс L-DAX. Індекси фондового ринку Японії: Індекс Nikkei 225, Індекс Topix. Індекси фондового ринку Франції: Індекс CAC 40. Індекси фондового ринку Росії: Індекс РТС. Індекси фондового ринку України: Індекс ПФТС, Індекс UX склад і особливості обчислення.

Рейтингова оцінка цінних паперів. Рейтинг цінних паперів, його об'єкти. Різновиди й типи рейтингів. Рейтингові агентства. Найбільші світові рейтингові агентства: Standard & Poor's, Moody's Investors Service, "Fitch Ratings". Види рейтингової школи оцінки цінних паперів. Міжнародна рейтингова шкала оцінки. Національна рейтингова шкала оцінки. Довгостроковий і короткостроковий кредитний рейтинг за Національною рейтинговою шкалою оцінки цінних паперів. Рейтингові дії агентства. Рейтинг цінних паперів в Україні: порядок визначення та оприлюднення інформації.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання					Заочна форма навчання						
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем.	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1.	Фінансовий ринок: сутність, функції та роль в економіці	11	4	1	-	-	5	-	-	-	-	-	-
2.	Регулювання фінансового ринку	8	2	1	-	-	5	-	-	-	-	-	-
3.	Фінансові інструменти	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
4.	Основи портфельної теорії	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
5.	Організація діяльності на кредитному ринку	11	4	1	-	-	5	-	-	-	-	-	-
6.	Інструменти кредитного ринку	7	2	1	-	-	5	-	-	-	-	-	-
7.	Організація валютного ринку	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
8.	Валютні операції та їх особливості	8	2	1	-	-	5	-	-	-	-	-	-
9.	Організація фондового ринку	11	4	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-
10.	Фінансові інструменти фондового ринку	12	4	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
11.	Учасники фондового ринку	11	4	1	-	-	6	-	-	-	-	-	-
12.	Фондові індекси та рейтинги	12	4	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
*	Усього	120	36	18	-	-	66	-	-	-	-	-	-

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбаченими тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів включає завдання до кожної теми та індивідуальні завдання.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. У процесі вивчення навчальної дисципліни студенти виконують індивідуальні завдання у вигляді рефератів.

4.3.4. Індивідуальні завдання та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань;
- розв'язок розрахункових завдань.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;
- 4) розв'язування задач та формулювання висновків за результатами розрахунків;
- 5) захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі письмово заліку.

Структура залікового білету включає одне теоретичне питання, десять тестових завдань.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

Вивчення навчальної дисципліни	
100 балів	
Очна (денна, вечірня) форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
10 балів – за результатами навчання під час лекцій	5 балів – за результатами навчання під час лекцій
40 балів – за результатами навчання під час семінарських (практичних, лабораторних) занять	25 балів – за результатами навчання під час семінарських (практичних, лабораторних) занять
20 балів – за результатами самостійної роботи	40 балів – за результатами самостійної роботи
30 балів – за результатами складання семестрового контролю	

7. Рекомендовані джерела

7.1. Нормативно-правові акти

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV (із змінами). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/>.
2. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 № 679-14 (із змінами). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>.
3. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III (із змінами). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>.
4. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 № 3480-IV (із змінами). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/>.
5. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30.10.1996 № 448/96-ВР (із змінами). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>.
6. Закон України «Про обіг векселів в Україні» від 05.04.2001 № 2374-III (із змінами). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/>.
7. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 № 2664-III (із змінами). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/>.
8. Закон України «Про депозитарну систему України» від 06.07.2012 № 5178-VI. Із змінами, внесеними згідно із Законом № 5431-VI від 16.10.2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
9. Закон України “Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)” (із змінами). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>.
10. Комплексна Програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року / Національний Банк; Постанова, Програма від 18.06.2015 р. №391 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0391500->

7.2. Основні джерела

1. Близнюк В. П. Ринок фінансових послуг: навч. посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування газузи знань 07 Управління та адміністрування / В. П. Близнюк, О. М. Іванюта. - Х., ХДУХТ, 2017. – 255с.
2. Буднік М.М., Мартюшева Л.С., Сабіна Н.В. Фінансовий ринок: Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 334 с.
3. Дема Д. І. Фінансовий ринок [Текст] : навч. посіб. / Д. І. Дема, І. В. Абрамова, Л. В. Недільська; за заг. ред. канд. екон. наук. проф. Д. І. Деми ; Житомир. нац. агрокол. ун-т. - Житомир : ЖНАЕУ, 2017. - 447 с.
4. Державне регулювання ринку цінних паперів у трансформаційній економіці України [Текст] / Г. І. Башнянин [та ін.]. - Львів : Ліга-Прес, 2014. - 201 с.
5. Добровольська О. В. Фінансовий ринок [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / О. В. Добровольська, С. М. Халатур. - Дніпропетровськ : Монолит, 2015. - 383 с.
7. Еш В. М. Ринок фінансових послуг: підручник / В. М. Еш. – К. : ЦНГтр учбової літератури, 2015. - 400с.
8. Клименко В. В. Фінансовий ринок [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / В. В. Клименко, Л. М. Акімова, Л. М. Докієнко ; [за ред. Павлова В. В.] ; Нац. ун-т вод. госп-ва та природокористування. - Київ : Центр учбової літератури, 2015. - 357 с.

9. Криховецька З. М. Фінансовий ринок [Текст] : навч. посіб. / Криховецька З. М. ; Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника. - 3-тє вид., перероб. та допов. - Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2014. - 428 с.
10. Регулювання фондового ринку [Текст] : [навч. посіб.] / Охріменко І. В., Стасіневич С. А. Красівський В. М. - Київ : Компринт, 2016. - 143 с.
11. Ринок фінансових послуг [Текст] : навч. посіб. / [Л. М. Алексеєнко та ін.] ; Терноп. нац. екон. ун-т. - Тернопіль : Паляниця В. А., 2018. - 273 с.
12. Ринок фінансових послуг [Текст] : підручник / [Приказюк Н. В. та ін.] ; за ред. Н. В. Приказюк. - Київ : Ямчинський О. В. [вид.], 2019. - 756 с.
13. Ринок фінансових послуг [Текст] : навч. посіб. / [М. В. Дубина та ін.] ; Чернівец. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. - Чернігів : ЧТНУ, 2018. - 353 с.
14. Фінансовий ринок [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / Г. В. Блакита [та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Вінниц. торг.-екон. ін-т. - Вінниця : Центр підгот. наук. та навч.-метод. вид. ВТЕІ КНТЕУ, 2014. - 300 с.
15. Фінансовий ринок [Текст] : підручник / [М. А. Гапонюк та ін.] ; за заг. ред. проф. М. А. Гапонюка ; Держ. ВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - Київ : КНЕУ, 2014. - 419 с.
16. Фінансовий ринок [Текст] : навч. посіб. / [Л. М. Алексеєнко та ін.] ; Терноп. нац. екон. ун-т. - Тернопіль : Паляниця В. А. [вид.], 2016. - 189 с.
17. Фінансовий ринок [Текст] : навч.-метод. комплекс / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича ; уклад. В. М. Харабара. - Чернівці : Руга, 2017. - 23, [1] с.
18. Фінансовий ринок: інституції та інструменти [Текст] : матеріали XVII Міжнар. наук. конф., 3-6 черв. 2018 р. м. Львів / Нац. ун-т "Львів. політехніка" [та ін.]. - Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2018. - 130 с.
19. Фінансовий ринок [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / [С. С. Арутюнян та ін. ; за заг. ред. С. С. Арутюнян] ; Одес. нац. екон. ун-т. - Київ : Гуляєва В. М., 2018. - 481 с.
20. Фінансовий ринок [Текст] : підруч. : у 2 т. / Держ. фіск. служба України, Ун-т держ. фіск. служби України. - Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2018. - Т. 1 / [Ю. М. Коваленко та ін.] ; керівник авт. кол. і наук. ред. д-р екон. наук, проф. Ю. М. Коваленко. - 2018. - 441 с.
21. Фондовий ринок України. Спеціальний курс "Фінансовий моніторинг професійних учасників фондового ринку" [Текст] : навч.-метод. посіб. / [Мозговий О. М. та ін.] ; за заг. ред. Мозгового О. М. та Тевелева Д. М. - К. : ДУ "АРІФРУ", 2012. - 131 с.
22. Фондовий ринок [Текст] : підручник / [О. М. Мозговий та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. М. Мозгового ; Держ. ВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - Київ : КНЕУ, 2013. - 543 с.
23. Фондовий ринок [Текст] : підручник : у 2 кн. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - Київ Знання, 2015 - 2016. - Кн. 1 / [В. Д. Базилевич та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф., чл.-кор. НАН України В. Д. Базилевича. - 2015. - 621 с.
24. Шкварчук Л. О. Фінансовий ринок [Текст] : навч. посіб. / Л. О. Шкварчук. - Київ : Знання, 2013. - 382 с.

7.3. Додаткові джерела

1. Войнова Є. І. Світовий ринок страхових та фінансових послуг: структурні зрушення та конкурентоспроможність країн [Текст] : монографія / Є. І. Войнова ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. - Одеса : ОЛДІ ПЛЮС, 2018. - 549 с.
2. Габар Ж.В. Фінансовий ринок [Текст] : монографія / Ж. В. Габар ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. - Київ : КНТЕУ, 2015. - 455 с.
3. Глущенко А. С. Ринок похідних фінансових інструментів в Україні [Текст] : монографія / А. С. Глущенко, Д. М. Загорська ; Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. - Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. - 191 с.

4. Діяльність інституційних інвесторів на фондовому ринку: теорія та практика [Текст] : монографія / В. Л. Пластун. - Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2014. - 330 с.
5. Дієва Н. Є. Корпоративне управління і фінансовий ринок: проблеми теорії та практики [Текст] : монографія / Н. Є. Дієва ; Нац. акад. наук України, Ін-т економіки пром-сті. - Донецьк : Ін-т економіки пром-сті НАН України, 2011. - 523 с.
6. Могилевська О. Ю. Біржовий фінансовий ринок України: проблеми і перспективи розвитку [Текст] : монографія / О. Ю. Могилевська, Н. П. Резнік, А. М. Слободяник ; Київ. міжнар. ун-т. - Київ : Вид-во КиМУ, 2017. - 262 с. 3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (із змінами). [Електронний ресурс].— Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/>.
7. Інституційні аспекти розвитку ринку цінних паперів в Україні [Текст] : монографія / О. В. Болдуєва ; Класич. приват. ун-т. - Запоріжжя : Класич. приват. ун-т, 2013. - 391 с.
8. Посткризовий розвиток фондового ринку: світові тенденції і національні особливості [Текст] : монографія / [Г. М. Азаренкова та ін.] ; Нац. банк України, Ун-т банк. справи. - К. : УБС НБУ, 2013. - 278 с.
9. Ринок небанківських фінансових послуг України: теорія, методологія, практика [Текст] : монографія / Левченко Валентина Петрівна ; Держ. фіск. служба України, Ун-т держ. фіск. служби України. - Тернопіль : Осадца Ю. В. [вид.], 2017. - 429 с.
10. Ринок ІРО [Текст] : монографія / В. П. Ільчук, Н. І. Гавриленко, І. В. Садчикова ; Черніг. нац. технол. ун-т. - Чернігів : Брагинець О. В. [вид.], 2016. - 226 с.
11. Ринок цінних паперів: особливості та фінансове забезпечення його функціонування [Текст] : монографія / Гавкалова Н. Л., Шутєєва О. Ю. - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. - 183 с.
12. Розвиток інфраструктури фондового ринку як складової фінансової системи України [Текст] : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08 / Коробка Ростислав Васильович ; Нац. банк України, Держ. вищ. навч. закл. "Укр. акад. банк. справи Нац. банку України". - Суми, 2013. - 22 с.
13. Розвиток фінансового ринку в Україні: проблеми та перспективи: [Колективна монографія] / під ред. д. е. н., проф. В.О. Онищенко. – Полтава: ПолтНТУ, 2013. – 373 с.
14. Розвиток інфраструктури фондового ринку як складової фінансової системи України [Текст] : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08 / Коробка Ростислав Васильович ; Нац. банк України, Держ. вищ. навч. закл. "Укр. акад. банк. справи Нац. банку України". - Суми, 2013. - 22 с.
15. Розвиток фінансового ринку в Україні: проблеми та перспективи: [Колективна монографія] / під ред. д. е. н., проф. В.О. Онищенко. – Полтава: ПолтНТУ, 2013. – 373 с.
16. Самоорганізація фондового ринку в умовах глобальної невизначеності [Текст] : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.01 / Шкодїна Ірина Віталіївна ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. - Харків, 2014. - 39 с.
17. Теоретико-методологічні основи ціноутворення на ринку цінних паперів [Текст] : монографія / Мацелюх Наталія Петрівна ; Нац. ун-т держ. податк. служби України. - Бровари: АНФ ГРУП, 2015. - 321 с.
18. Фінансовий ринок України в умовах мінливого середовища [Текст] : колект. моногр. / [Прядко В. В. та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. В. В. Прядка ; Буков. держ. фін.-екон. ун-т. - Чернівці : Технодрук, 2014. - 215 с.
19. Функціонування та розвиток кредитного ринку України: теорія, методологія, практика [Текст] : монографія / Г. В. Миськів. - Львів : Растр-7, 2015. - 358, [1] с.
20. Чуницька І. І. Фінансовий ринок України: розбудова інфраструктурної компоненти [Текст] : монографія / І. І. Чуницька ; Держ. фіск. служба України, Ун-т держ. фіск. служби України. - Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2017. - 330 с.

8. Інтернет-ресурси

www.bank.gov.ua – офіційний сайт Національного банку України

www.nfp.gov.ua - офіційний сайт Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг

www.nssmc.gov.ua - офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку

www.stockmarket.gov.ua – офіційний сайт Системи розкриття інформації фондового ринку України

www.minfin.gov.ua – офіційний сайт Міністерства фінансів України

www.nbu.gov.ua – офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського

www.securities.org.ua – офіційний сайт інтернет-бібліотеки "Цінні папери України"

www.smida.gov.ua – офіційний сайт системи розкриття інформації на фондовому ринку України

www.ukrse.kiev.ua – офіційний сайт Української фондової біржі

www.ukrstat.gov.ua – офіційний сайт Державного комітету статистики України

www.zakon.rada.gov.ua – офіційний сайт Верховної Ради України.

Розробник програми:

Викладач дисципліни – доцент кафедри менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування, кандидат економічних наук, доцент

_____ Наталія ТКАЧУК

25 вересня 2020 року

Схвалено кафедрою менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування

29 вересня 2020 року, протокол №2.

Завідувач кафедри _____ Віктор СИНЧАК

29 вересня 2020 року

Декан факультету управління та економіки _____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

_____ 2020 року

Погоджено методичною радою університету

22 жовтня 2020 року, протокол №2.

Голова методичної ради _____ Ірина КОВТУН

_____ 2020 року

